

JURNAL

ПЕНТРЪ РЕШІДИРЕА ШТИНЦЕЛОРЪ НАТЪРАЛЕ ШІ ЕСАКТЕ, ІН ТОАТЕ КЛАСЕЛЕ

Pedineat

BCU Cluj / Central University Library Cluj
de

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

№ 46.

(Англъ алъ патрелеа)

Бъкрешті

15 Dekembrie, 1859.

Копирдереа: Istopiea зні асасинатъ жѣдекътопескѣ. — Istoria lui Harvey fabricantъ de мѣнши. — Podiea ші лѣміеа. — Istoria Натрале а въкѣрїеі. — Англѣ.

*.) Istopiea зні асасинатъ жѣдекътопескѣ.

Квѣстїеа, десне алоагїеа саъ консервагїеа педенсеі морпїї, а fostъ десвѣтъ де жѣрїсконсервгїї еміненгїї шї де философї профнзїї ін фелрїмі де модѣрї. Нѣ воимѣ сѣ інтрѣмѣ аїчї ін аесте десватерї, кѣре не арѣ адѣче foarte департе. Кѣчї інтр'адевѣрѣ, аесте десватерї нѣ сїнтѣ інкѣ інкїсе шї термінате. Сїнтѣ лецїслагїснї кѣре аѣ шї акѣмѣ педѣанса морпїї пентрѣ делїкте полїтїче; ін аале цѣрї, с'а десїнгїатѣ а-

честе педенсе канїтале; інсѣ с'а пѣстратѣ педѣанса морпїї пентрѣ крїме ординаре шї кеарѣ аїчї есїстѣ дїферїнде ремаркабїле; ін зпеле локѣрї омоарѣ нѣмаї не асасїнї шї оморїторї де оаменї, не кїндѣ сїнтѣ аале цѣрї foarte лѣмінате кѣре арѣтѣ ін лецїслагїеа лорѣ шї акѣмѣ нїште зрме сїндѣроасе а тїмѣрїлорѣ барбарї; кѣчї ін аесте цѣрї, педенсеште кѣ моарте шї не оаменї кѣре аѣ комїсѣ крїма фѣртїмаргїлї. Ангїеа, авеа нїнѣ деснѣзї ін лецїслагїеа еї ачѣастѣ патѣ непардонавїлѣ; атїтѣ де греѣ девіне пентрѣ оаменї шї понѣлї, а се лїбера де прежѣдекѣдї векі!

*.) NOTĂ. De шї ачѣстѣ арїколѣ нѣ е токмаї де домѣнзлї шїтїнцелорѣ натрале, тоѣ Тамѣ нѣсѣ аїчї, дрентѣ Adio а ачѣстї жѣрналѣ. Амѣ ворїтѣ ін ачѣстї патрѣ ані десне мѣлте лѣцї фїзїче, інамїчїї фѣрїчїреї омплї; пѣтѣмѣ дар сѣ ворїмѣ аїчї шї десне о лѣче моралѣ, інамїкѣ рагїснї шї фѣрїчїреї соцїетѣгеї.

Сѣ нѣ ворїмѣ аїчї де педѣанса морпїї пентрѣ дїферїнга онїнїзїлорѣ крѣдїнгеї шї а ре-

liționei; asta este moartea cea mai atroce și, lădată s'ă fie черъ, în timpul nostru, персекуціоніе релігіозіоръ domnitoare кэtre cele дебіле și în minoritate, нэ маі сінтэ ла модъ. Акъмъ нэ се маі întревінглеазъ forkъ și sabie dreptă argumente de конвикціони în матеріе релігіозіе; акъмъ нэ се маі ардѣ oameni de вѣ сьбъ кэвінтѣ але прокьра ферічиреа етернѣ în черъ.

Кітѣ despre pedeansa мордіи pentru delikte політче, este пробатѣ кѣ астръ este o atrocitate опісілѣ дін пэнктѣлѣ ведереі алѣ идеіи дрентѣлѣи și а моралеі, каре сінтэ идеі етерне ка лѣмеа și ка ценлѣ хман; ачеа че ера дрентѣи și морал пайте к'о mie de ані, нэ poate s'ă fie акъмъ недрентѣи și immoralѣ; ачеа че е конформѣ идеіи дрентѣлѣи și а моралеі în Kina, нэ poate s'ă fie прібітѣ ка контраріѣ ачесторѣ идеіи în Америка саѣ Австраліеа. Дрентѣлѣи și адеврѣлѣи, зіче скрпінтра, ле-а трімісѣ Креаторѣлѣ де ла черъ neste пэмінтѣ спре ферічиреа oamenіоръ; апоі, прекъмѣ черѣлѣ este етернѣ și претстіндеа, асемenea și опхрїе sale, адікѣ адеврѣлѣи și дрентѣлѣи требѣе s'ă fie етерне și претстіндеа totѣ ачелеші. Авіндѣ în vedere ачесте бaze нестрѣмстате але леціслаціоніоръ оменеші, къмѣ пѣтемѣ сѣ адмітемѣ pedeansa мордіи pentru лѣкьрїе політче каре сінтѣ обіектѣе челе маі варіабіле în дїферите епоче și тїмпѣрї? Istoriea а пѣстратѣ трїсте есемпле де репѣлїканїї трїміші ла Ешафотѣ în тїмпѣлѣ монаршіеі și не зрѣтѣ ла рестабїлареа репѣлїчїеі s'а пѣсѣ монументе адоптоаре меморїалї ачесторѣ oamenі опорїгї маі найте ка сімплї крїміналі. Este o fantѣ констатѣ кѣ, în toate цѣрїе энде омоарѣ oamenі pentru delikte політче, морала изблїкѣ este tare сгѣдїтѣ; аколо s'а пердѣлї сімгїмінтѣлѣ дрентѣлѣи абсолѣтѣ; аколо дрентѣлѣи и недрентѣлѣи сѣпремѣ сінтѣ дїктате де леці позїтїе, конвенціонале, дар нэ де леці палѣрале, етерне și імѣабїле.

Кітѣ despre pedeansa мордіи pentru крїма опдінарѣ, ачеа че се інфлїе делїкентѣлѣи (віноватѣлѣи) pentru крїма де асасинатѣ, este інкѣ ескьсабїле сѣбъ мѣлте пэнкте де ведере; кѣчї, нэ пѣтемѣ сѣ тѣрѣдїмѣ кѣ эн інстїнкѣи інтєріорѣ не сілеште а зрѣма аїчї дрентѣлѣи рѣслѣтїреі абсолѣте (jus talionis), прекъмѣ este еспрїматѣ în формѣла бїблїкѣ „Ачела каре а вѣрсатѣ сінѣе,

сінѣе лѣи ва фї вѣрсатѣ“; де мї, дѣне энѣ е-саменѣ крїтїкѣи și філософїкѣ, гѣсїмѣ ачестѣ jus talionis інкѣ foarte барбарѣи și конвенабїлѣи нэ маі ла стареа прїмітївѣ а соціетѣеі. Дар імпardonабїлѣи, și опісілѣ девіне pedeansa мордіи інфлїенте ла нїште крїме д'эн опдін секондар; с. е. pentru энѣ сѣртїшарѣ; кѣчї челѣ маі mare сѣртїшарѣ, сѣртїшарѣлѣи энїе короане імперїале, este департе, foarte департе д'а абеа валорѣе сінѣчелїи челїи маі мїкѣ четѣдѣанѣ în statѣ; аїчї, pedeansa нэ este нїчї інтр'енѣ рапортѣ д'екьїваленѣ кѣ фантѣ крїміналѣ къмѣ требѣе s'ă fie ла опї-че кодѣ пеналѣ жѣстѣи și ескїтабїлѣи.

Дар ненорочїреа чеа маі mare каре este аташатѣ ла pedeansa мордіи în ценере este кѣ, вр'о ероарѣ комїсѣ în аплїкареа еї, девіне дін партеа жѣдекѣторѣлѣи, о крїмѣ неїндрентабїлѣи, энѣ адеврѣлѣи асасинатѣ; апоі зічереа латїнѣ: ergo humanum est (грешѣала este soapta оменешкѣ) с'аплїкѣи și ла кѣрїїе жѣдекѣторешї. În прївінѣа ачѣаста, пѣтемѣ сѣ зічѣмѣ кѣ мѣлте трїбуналѣрї каре аѣ кондемнатѣ не oamenі ла моарте, аѣ девенїтѣ кѣрїїї де асасинатѣи și не де дрентате.

Ачесте идеі а ескїтатѣи în ної чїтїреа энїї артіколѣ каре л'амѣ чїтїтѣ д'ѣнѣнѣї інтр'енѣ жѣрпалѣи și каре л'ѣ vomѣ репродѣче аїчї pentru лекторїї ноштрїї помїніи și сінтѣмѣ інкредїнѣацї кѣ лекторїорѣ, чїтїндѣ ачѣастѣ адеврѣлѣи исторїе, лї се ва сѣїрлї пѣрѣлѣ де снаїмѣи și ворѣ лѣда леціслаціонїеа noastră каре, кѣ toate імперфекціонїе sale, ера їнспїратѣ де сімѣлѣлѣи жѣстїціеі сѣпреме, кїнд а депѣртатѣи pedeansa мордіи де кодѣлѣи пеналѣ алѣ nostrѣи și прїи зрѣмаре сѣкїндѣ о асемenea исторїе спїмінтѣоасѣ, імпосібїлѣ ла ної.

Еатѣ исторїа асасинатѣлѣи жѣдекѣторѣскѣ де спре каре амѣ ворїтѣ маї сѣсѣ.

Istoria lui Harvey fabricantă de mănăși.

Adnate din xiptiile unui avocată engleză.

Nainte кѣ чїнчї-зѣчї де ані, а трїтѣ în Londonѣ энѣлѣ ачѣаме Harvey негьдѣторѣи și фабрїкнтѣ де мѣнѣшї. Елѣ ера стїматѣ де тогї вѣчїнїї лѣи și негочѣлѣ лѣи ера прїбітѣ ка о ін-

treppindepe solidz mi folositoare. Eaz nз era nзskatz in Londonz, ci dintp'znz orasz provinchialz, de znde a venitz in tinerecea lz la Londonz, fiindz foarte strakz in bani dar inestratz k'znz spirtz d'aktivitate mi kz knonstingz solidz in felzaz intrepindepei sale. Dzne kipi-ba ani de lzkrare zeloasz ka znz apprenti (ochenikz) s'a vzatz in stare a'mi fonda pe seama lz o marazie intp'zna din stradele cele mai populate ale kapitalei Londonz. Dzne aceasta, s'a inszratz k'o fatz din oraszaz namlepei sale kz kare era logoditz din tinerecea sa. In momentaz kindz inchepe istoria noastrz, Harvey era zn om fericitz, zn om k'o poziziune socialz fzkatz, izbitz de sogia sa mi posedindz trei kopii foarte fzpmozi.

Marazia lz Harvey era zna din cele mai frezentate in strada Halborn. Neinchetaz s'a vzatz akolo intpindz mi euindz oameni. Negrozaz lz avea o mare intindepe; kz toate acestea, poziziunea finanrierz a lz Harvey nз era cea mai bznz mi kz totz kshilgzaz kare 'i-a datz in toate zilele negrozaz lz, eaz nз s'a folositz nimicz d'aceasta; din kontra, din zi in zi, poziziunea lz a devenitz mai rea mi eaz fzcea paszpi jirantice ktre familz (bankratz) mi pzina komerzialz. Ce era kazza acestzi fenomenz? Kazza era simplz. Harvey in maraziaz szz avea znz komis (bziaz) anzme *Carthwright* kare era znz hozz. De mzlte ori i s'a intimpatz kz bzga pe fzpiusz mina in skpinz mi skotca kite o gvinee (de doi galbeni) saz doi kare 'i a keltzit kzpindz in kzczi mi kz semei. Szpmanzaz Harvey, znz omz foarte onestz, nз ia venitz in gindz kz znz omz poate sz abzzeze konfienda intp'atita mi sz fzpe aчелzia че 'i mzninkz pinea. Dar intp'o zi, Harvey a gzsz pe komiszaz szz kindz fzpa la bani. Atznu i n'a nztatz sz pzarde mi l'a datz in zhdekatz kriminalz; insz in Angliea, in aceasz darz znde pezultatzaz prozeslorz este sznzsz mzalorz mikane a advokazilorz, Cartwright a skznatz printp'o greshalz kz kare s'a skpizsz nzmele szz in aktzaz de akzazigzne, prezkmz a arzatz advokatazaz szz. Kindz acestz mizerabilz s'a vzatz skznatz din temniga, insz k'o penstagizne prea rea, kzi kz toatz greshala in forme toatz lzmea a iustitzi kz e vinovatz, inima lz s'a vzpnatz k'o arz

szlvatikz in kontra lz Harvey mi a zjratz kz 'lz va goni ninz la moarte.

Paszaz szz челz d'intiiz era kz a trimisz skpizoape anonimz la tozi kreditorii lz Harvey in kare ii a arzatz kz Harvey trebbe sz faktz kzpindz familz; pezultatzaz aчestei intripe era kz kreditorii az bziaz lz Harvey toiz kreditzaz че avea la dinzii, prin zpmarе eaz era simitz sz faktz znz bankratz astz-folz in kitz la pzinatz kz totzaz.

Poate sz'mi imazine чine-ba, че ловитъръ теривилъ ера ачезиъ инфимларе пентрз ачезиъ szpmanz mznzsharz kz familiea lz; kz toate aчестea, Harvey n'a perdzatz speranza in viitorz. Dar fiindz kz kreditzaz lz era pzinatz in Angliea, a hozzpitz a inчерка порокzaz lz in America, sperindz kz zelzaz mi knonstingzele komerzialе lz vorz nainta in lzmea чеa nzoz. Prin ажсторzaz znorz amicz, s'a vzatz in stare a intrepinde impreznz kz sogiea mi kopii lz o kztorie la America. Ktre sfirmitzaz lz Fevzrie a ажnzsz la znz portz de mare ka sz se imbarче la America. La sosirea lz in aчезиъ portz, a trasz la znzaz din cele mai bzne otezлpi че se aflz akolo; de mi aчезиъ lzsz nз era konformz kz mizloaчеле sale foarte mzpuzinite; insz inkipindz'mi kz va pzminea in aчезиъ orasz nzmai o zi mi kz a doa zi se va imbarка, de ача a preferatz a face intp'o poante o keltzialz mai mare intp'znz otezл skzmpnz nzmai spre a prokzpa sogii sale, pzimausz mi k'znz kopiaz la dzdz, o komoditate mai bznz.

Dar era skpizsz in kaptea provedinpei kz Harvey sz netpeakz mai mzlte nonzi in aчезиъ otezл mi ka din aчезиъ otezл sz se dateze neporozipile sale cele mai teribile. Kapitanzaz korzbiei hozzpите a плека la America, nз prea s'a gzbitz a implini promiziznea lz mi in lokz d'o zi, szpmanzaz Harvey era simitz sz aчтente in otezл patz-spre-zече zile ninz la plekarea korzbiei.

In timnaz aчosta, Carthwright plinz de arz mi pzszznare in kontra szfelzi szz de mai nante, mi vzindz kz a izszitz odatz a'lz pzina, s'a simitz inkzrapiazaz az goni inkz mai mzalz. Spre aчезиъ skonz, 'la zpmaid kearz ninz la portzaz imbzpkzpei. Akolo a aflatz otezлaz znde a tras Harvey mi ka znz tizrz kare inkonuzpъ fzpiusz

prade lăi, ama mi Carthwright a înconșipată zî mi noape otelă, doarpă va răsî zăă mizlokă a nimici kă totăă pe obiektă zrei sale. În mai mlate pîndări, s'a strikorată în otelă ka să stădieze lokalitățile d'acolo, însă avîndă grija ka să nă se întîneaskă niči odată kă Harvey. În fine, zîoa plekării a sosită; koraviea era gata a pleka. Čea mai mare parte a pasageriloră eraă deja adănađi pe koravie mi kearpă sođiea lăi Harvey kă kopii ei eraă kă bagađăă loră akolo. Nămai Harvey a rămasă înkă înapoi în orașă ka s'ămi kămpere kite-va lăkărări miči nečasarie pentră o asemenea kălătorie lăngă pe mare, mi să le adăkă la koravie împreună k'ăzăă skrinăă mikă če l'a lăsată inkă în otelă. În ačea zî, Carthwright n'a perđată niči zăă momentă prada sa din okii săi mi fiîndă kă n'a pătătă s'ăă atăče în mizlokăă stradei, l'a zpmată pînză la otelă zăde Harvey a mersă ka să plăteaskă konăăă săă mi s'ămi iea skrinăăă săă.

Kindă Harvey a ațensă la otelă kă lăkărăriale kămpărate pentră kălătorie, a intrată întiăă în otelă; însă în lokă d'a merče dreptă la kamera če a okăpată pînză akămă, a mersă la komptoriă ka să plăteaskă sokoteala lăi pentră čele dăne zpmă doă zile. Carthwright, kare, văzîndă kă Harvey intră în otelă, m'a inkășită kă merče în kamera lăi; l'a zpmată pînză akolo în katăăă ală doilea, însă nă la răsîă akolo mi nămai skrinăăă săă deskisă. Kă făpiea în inimă kă a lănsită skopăăă săă, s'a pogorită din skarpă. Dar o întîmplare nenoroičă a vrătă kă, în ačestă momentă o zșă a znei kamere lăngă skarpă, a stată deskisă mi s'a văzătă kă nimenea nă e înzătră mi kă pe masă se alăă zăă čeasornikă kă zăă lanđă d'ărpă. Văzîndă ačeastă, îndată a fostă pătrănsă d'o idee diabolikă. «Eată, m'a zisă eăă însăă, akămă amă răsîă mizlokă dăne kare în zadarpă miamă vătătă kapă atita zile; eată kă întîmplarea mia dată în mină zăă mizlokă a perče kă totăă pe Harvey». Kă izčeala zăăă făłperă, a lăată čeasornikăă kă lanđăă d'ărpă dăne masă, s'a sčită iară pe skarpă la kamera lăi Harvey, totă fiîndă roală mi a vărată în skrinăăă lăi ačestă obiektă făpată, pe zpmă a dată făra pîntp'o mikă skarpă laterală mi a emită din otelă.

Dar Harvey, dăne če a plătîtă sokoteala

lăi în komptoriă, s'a sčită la kamera lăi supre a'ămi lăa skrină, l'a inkisă kă lăkătă la pșăă pe spinare mi a emită din otelă; însă ka să ațăngă mai kăpîndă la koravie, s'a pogorită mi eăă prin skara mikă laterală. Deja era eăă pe treanta čea mai josă a skărei, kindă zăă kelneră l'a oprîtă săă kăvîntă kă eăă zăăă să plăče din otelă fărpă d'a plătîă sokoteala. Ačestă kelneră s'a făkătă mi de mai nainte inamikăă lăi Harvey; fiîndă kă, de lănsă mizloačeloră, Harvey nă'i a dată bakșîșări kămă era običnăită ačestă kelneră a pîimi de la pasagerii ačestă otelă pomnoșă. În zadarpă a protestată Harvey, asîgăpîndă kelnerăă kă a plătîtă în komptoriă toată sokoteala lăi; kelnerăă a pepsistată kă trebbe s'ăă înapoeze kă skrină la komptoriă ka să întrebe akolo dakă a plătîtă într'adevără.

Pe kindă Harvey era inkă în čeartă kă kelneră, eată kă se arde în otelă zăă sgomotă mare mi konfășă kare pătrănde totă otelăă, mi o slăžnikă a otelăăă vine josă făra zikîndă kă în odaica No. 17, s'a făpată zăă čeasornikă k'ăzăă lanđă d'ărpă mi kă otelistă a ordonată kă nimenea nă poate să easă din otelă pînză kindă nă se va răsî ačestă obiektă făpată. Peste năđină, a ațensă mi otelistăă zăde Harvey stătă čerfîndă-se kă kelneră.

„Če însemnează ačestă sgomotă, Ion! întrebă eăă pe kelneră.

„Mi s'a părtătă čîșdată, rășănde ačela, ka „zăă pasageră să pătrăseaskă otelă prin skara „mikă laterală mi amă čerptă esplikăcișni „de la dînsă mi în ačestă momentă Loli (slăžnikă) a venită mi mia zisă kă s'a făpată zăă „čeasornikă la No. 17 mi kă nimenea nă poate „să easă afară din otelă pînză nă se va răsî „čeasornikă“.

Akămă a sosită mi lokșitorăă kamerei No. 17, zăă miłitară vărpîndă k'o fizionomie asupă, posomorîtă mi foapte nekăžită amerîngîndă pe otelists kă 'ăă va da în žădekătă dakă în ačestă momentă nă se va răsî čeasornikăă săă.

La ačeastă sčentă, Harvey era indignată mi sîncere îi s'a zpkătă în kaăă pentră ačestă afrontă, însă simđîndă-se departe d'o asemenea krimă, a înčenătă să pîză mi să zikă otelistăă:

„Če 'mi pasă če s'a întîmplată în otelăă „Dv.? Eăă amă plătîtă sokoteala mea, sođiea mea

„кэ копії меї ш'аштентѣ пе корабіе каре ін ачестѣ моментѣ тревѣе съ плече ла Boston (А-меріка). D-та веї fi інтр'о mare рѣспондере дакѣ корабіа ва плека фѣрѣ міне.

„Імі паре рѣѣ къ сінтѣ сілітѣ съ въ цїѣ аїчі, рѣспонде отеліерѣ; інсъ ачестѣ фѣртімарѣ не сі-леште ка съ къзітмѣ ла тоуї че сінтѣ аїчі ін касѣ. D-та нѣ тревѣе съ те мірі къ інченемѣ къѣтареа токмаї ла D-та, fiндѣ къ ештї пе нѣрк-тѣлѣ плекѣрїї. Дѣне къѣтаре, почї съ мерці зн-де вреї.“

Esnozițiisnea ачеаста а пѣрѣтѣ лѣї Harvey

foapte natșrale шї інтелеантѣ, шї фѣрѣ нічі знѣ рѣспонсѣ, саѣ вр'о сfiалѣ, дінсѣлѣ а інпатѣ ін-тр'о салѣ вечінѣ а отелѣлѣ шї аколо а desksѣ лѣдїца лѣї, fiндѣ сігѣрѣ къ індатѣ се ва доведї десвіновѣдїреа лѣї.

Келнерѣлѣ, ал кърѣіа лѣкоміе л'а фѣкѣтѣ і-памікѣлѣ лѣї Harvey, а інтрепрїнсѣ операциінеа къѣтѣреї лѣзеї. Елѣ скоцїндѣ тоате обїектело знѣлѣ дѣне алѣ, а шї гѣсітѣ ла сfiршїтѣ чеасор-нікѣлѣ фѣратѣ шї л'а арѣталѣ къ трїанфѣ тѣтѣлорѣ асїстїнѣї ла ачеастѣ сченѣ.

(Ва ѣрма.)

Podiea шї лѣмfiеа.

О рашѣрѣ ка podiea шї зна ка лѣмfiе.

Амѣ ворѣтѣ ін пѣтѣрѣ тpekѣтѣ десупе пор-токалѣ шї амѣ зісѣ къ лѣмfiеа шї портокала сінтѣ сѣрорї; лѣмfiеа este сора чеа маї аспрѣ шї портокала este сора чеа маї дѣиче шї влїндѣ. Аколо с'а репрезентѣлѣ ін фігѣрѣ пор-токала, ін фігѣра презїнтѣ ведемѣ лѣмfiеа. Де-спре лѣмfiе п'авемѣ съ маї ворѣтмѣ аїчі мѣлїѣ шї о съ зічетѣ нѣмаї къ ачестѣ фѣрѣкѣ аре маї мѣлѣ къалїтѣдї медїцінале де кїтѣ пор-токала. Zeama де лѣмfiе рѣкореште шї for-тіфіеазѣ маї шѣлѣ сїнѣеле де кїтѣ zeama де

портокалѣ. Лѣмfiеа este шї знѣ сѣдопїкѣ (про-дѣче сѣдоаре), este інпрезїндатѣ ін знеле цѣрї кълѣроасе ка знѣ ремедїѣ профїлактїкѣ ін кон-тра інвазіінеї тїфосѣлѣї. Ін Італіа шї Індіа, оа-менїї нѣ беаѣ вара ін кълѣрѣ апѣ къратѣ чї аместекатѣ къ зеамѣ де лѣмfiе; аста 'ї пресерѣвѣ ін контра тїфосѣлѣї, сfiрѣрѣ галбенѣ шї disen-теріеа.— Ін арта кълімарѣ, лѣмfiеа іарѣ жоакѣ знѣ ролѣ маї mare шї імпортантѣ де кїтѣ пор-токала.

Съ ворбитѣ акѣтѣ шѣ чева деспре podiea каре о презентатѣ ин алѣтѣрата фирѣрѣ.

Арборѣя grenadier саѣ podia (punica granatorum), este зп арбор микѣ ориѣинар дин Африка инсѣ натѣралисатѣ шѣ ин зпеле дѣрѣ meridionale але Экспонеѣ. Кѣ тоатѣ микшоримеа лѣи, е ремаркабилѣ prin авондинѣа шѣ стрѣлѣчиреа флорѣорѣ сале к'о колоареа рошиѣ ка фокѣ каре контрастѣ интр'зпѣ модѣ адмирабилѣ кѣ колоареа верде инкисѣ а френзелорѣ сале. Елѣ ера интродѣсѣ ин Италия prin romanѣ ин тимпѣлѣ ресвелѣлѣи кѣ Kartago (Puniea, де каре 'и а венитѣ шѣ нѣме де punica granatorum) дар нѣмеле де гранатѣ 'и а fostѣ датѣ дин казѣа мѣлорѣ грѣзпѣе каре компинде. Се поате кѣ аста este шѣ казѣа кѣ ин лимба роминѣ се нѣменѣте podie, fiindѣ кѣ аре мѣлѣ podѣ саѣ зѣминѣтѣ.

Ачестѣ фрѣмосѣ арборѣ, вара формѣазѣ ornamentѣлѣ грѣдинѣорѣ noastre шѣ конститѣ ин sine синѣре зпѣлѣ дин челе маѣ фрѣмоасе ценѣрѣ ин ботаникѣ; инсѣ ачестѣ ценѣ компинде мѣлѣ спѣце, адикѣ este зпѣ арборѣ grenadierѣ кѣ фрѣкте дѣлѣе шѣ акре totѣ d'о датѣ; este зпѣ grenadierѣ кѣ фрѣкте дѣлѣе; este зпѣ grenadierѣ кѣ флорѣ semidѣлѣе; алтеле аѣ флорѣа дѣлѣе кѣ totѣ шѣл.

Чеа маѣ маре парте а грѣдинѣарѣорѣ кахѣтѣ а да ачестѣ арборѣ форма зпѣи портюкалѣи шѣ еѣ а резшитѣ а фаче динтр'ачестѣ арборѣ микѣ шѣ неконсидѣрабилѣ ин натѣрѣ, зпѣ арборѣ маре де 15 пѣчоаре шѣ foarte мажестосѣ. Ин дѣрѣле

porѣче знде podiaлѣ нѣ резшанѣте де китѣ fiindѣ пѣсѣ ин кѣтие де пѣминѣтѣ, аколо трѣвѣе ин фѣкаре доѣ анѣ скимѣатѣ кѣтиеа. Ачестѣ арборѣ иѣ плаче мѣлѣ лѣмина шѣ кѣлѣра соарелѣи, iarѣ трѣвѣе шѣ здатѣ ин toate зилеле.

Тѣереа методикѣ а ачестѣ арборѣ иѣ фолосѣште foarte мѣлѣ, инсѣ трѣвѣе обсерватѣ ка зѣ'лѣ таие нѣмаѣ kindѣ френзеле аѣ инчѣпатѣ зѣ казѣ.

Podiea нѣ трѣвѣе лѣатѣ де ла арборѣ, нѣмаѣ kindѣ с'аѣ контѣ вине, атѣнѣи трѣвѣе лѣатѣ шѣ атѣрпате ките-ва зиле ин соаре шѣ пѣ зрѣмѣ пѣстратѣ интр'зпѣ локѣ рѣкоросѣ шѣ секѣ. Зпѣи ле мѣнѣнкѣ крѣде, алѣи ле конфекѣионеазѣ шѣ факѣ консерве, сиропѣрѣ шѣ дѣлѣеаѣ динтр'инселе. Ачестѣ фрѣктѣ аре форму медикалѣ ин контра пѣтимѣорѣ оровените d'о stare билѣоасѣ (де мѣлѣ veninѣ). Се фаче динтр'insa шѣ зпѣ felѣ де лимонаѣтѣ каре е foarte фолоситоаре ин боале кѣ кѣлѣрѣ; дарѣ нѣ нѣмаѣ kindѣ омѣлѣ este болнавѣ, чи шѣ kindѣ este зѣнѣтосѣ ачестѣ фрѣктѣ este foarte плѣктѣ шѣ аргеавилѣ prin рѣстѣлѣ зѣлѣ акрѣшорѣ шѣ дѣлѣе, де шѣ нѣ este аша де обичнѣилѣ ин интѣрѣзинѣареа domestikѣ де китѣ лѣмѣиеа, порѣгалиѣ шѣ оранѣе; инсѣ fiindѣ кѣ toate ачесте треѣ фрѣкте аѣ зпѣ рѣстѣ шѣ о енерѣе асѣпра корпѣлѣи foarte аналоаѣе зпѣлѣ кѣ алѣ, де ачѣеа лѣамѣ трактатѣ ин ачесте доѣ артиколе импрѣхнѣ. Оамѣниѣ шѣ лѣкрѣрѣле каре аѣ рѣст аналогѣ, трѣвѣе зѣ се аѣле импрѣхнѣ.

Istoria natѣралѣ а вѣкѣтѣрѣиѣ.

V. Фокѣлѣ вѣкѣтѣрѣиѣ.

Прѣкѣмѣ се чере о deosebitѣ артѣ спре а skoate дин синѣлѣ пѣминѣтѣлѣи метале прѣчиоасе шѣ лѣчѣоаре; прѣкѣмѣ се чере о deosebitѣ артѣ спре а skoate де зѣлѣ коажа лѣминѣоасѣ а плантѣи инѣлѣи, фирѣлѣ прѣчиосѣ каре este аскѣзпѣ аколо шѣ каре не серѣз нѣнтѣрѣ имѣрѣзѣминѣделе noastre, ornamentеле корпѣлѣи nostrѣ; асемѣеа се чере о deosebitѣ артѣ d'а skoate алименте (вѣкѣте) вѣне нѣнтѣрѣ ноѣ, дин авондинѣтѣ имѣнсѣ а алиментѣорѣ, грѣмѣдите ин амѣндѣрѣ рѣгнѣрѣле органиѣе але нѣтѣрѣиѣ. Динтре каре мѣлѣе пѣстрѣзѣ зѣлѣ зп арборѣ тарѣ шѣ нѣплѣкѣтѣ, зпѣ interiorѣ

прѣчиосѣ, моале, дѣлѣе шѣ нѣтрѣтивѣ нѣнтѣрѣ fiinѣа noastrѣ. Ачѣастѣ артѣ се нѣменѣте *apta кѣлѣнарѣ*.

Анималѣлѣ нѣ posedѣ о артѣ кѣлѣнарѣ, де ачѣеа минѣкарѣа лѣи зѣ нѣрѣѣинѣште ла о сферѣ foarte микѣ де алименте. Калѣл мѣнѣнкѣ финѣ шѣ орѣлѣ ин toate зилеле; возлѣ мѣнѣнкѣ финѣлѣ лѣи димѣеада, ла prinѣзѣ шѣ сеара ин totѣ анѣлѣ, ин зиле де постѣ шѣ де дѣлѣе; елѣ нѣ поате зѣ факѣ алѣ-felѣ fiindѣ кѣ н'аре вѣкѣтарѣ каре арѣ пѣтеа зѣ 'и прѣпарѣзе фѣлѣрѣимѣ де вѣкѣте дин рѣгнѣлѣ вѣѣеталѣ. Дакѣ возлѣ арѣ аѣеа зпѣ вѣкѣ-

таръ, аръ мѣна шѣ елѣ одаѣ знѣ пѣлаѣ, алѣ даѣ о чѣорѣ de fidea ш. ч. л. De аѣеа, кѣ дрѣнтѣ кѣвѣнтѣ а зѣсѣ знѣ натѣралѣстѣ суѣпѣтѣалѣ: Diferinѣа ѣнтре омѣ шѣ анѣмалѣ este кѣ омѣзлѣ арѣ о вѣкѣтѣрѣ шѣ анѣмалѣлѣ, нѣ; о обѣсрвациѣне foarte ѣстѣ. De аѣеа попѣлѣ сѣлѣватѣчѣ карѣ п'аѣ нѣчѣ акѣмѣ вѣкѣтѣрѣ шѣ мѣнѣнкѣ мѣнкѣрѣле лорѣ крѣде, аѣешѣтѣ попѣлѣ сѣнтѣ пѣѣѣнѣ дѣферѣѣ de анѣмале. Тоатѣ кѣлѣтра омѣзлѣ, ѣнѣне кѣ вѣкѣтѣрѣа. Даѣкѣ ва чѣне-ва сѣ кѣлѣтѣвезе знѣ попѣлѣ сѣлѣватѣкѣ, сѣ нѣ адѣкѣ аѣоло профѣсорѣ саѣ мѣсионарѣ, чѣ сѣ адѣкѣ аѣоло вѣкѣтарѣ. Фоѣзлѣ вѣкѣтѣрѣеѣ este фоѣзлѣ сакрѣ despre карѣ ворѣбешѣ мѣлолѣѣа елѣнѣ кѣ Promotheu 'лѣ-а ѣѣратѣ дѣн черѣ ка сѣ адѣкѣ флаѣтра лѣмѣнеѣ шѣ а кѣлѣтѣрѣеѣ ѣнтре оаменѣ. Елѣнѣ антѣчѣ аѣ прѣсѣмѣѣѣ бѣне аѣеастѣ ѣдѣе; de аѣеа ѣн мѣлолѣѣа лорѣ а ѣнѣрѣчѣнатѣ не о зѣitate (Vesta) а ѣѣ чѣа d'ѣntѣa вѣкѣтѣрѣeasѣ а оаменѣлорѣ, ѣѣндѣ кѣ дѣне мѣлолѣѣе, Vesta s'a погорѣтѣ de ла O-limpu ла пѣмѣнтѣ ка сѣ ѣнѣѣе не оаменѣ кѣмѣ сѣ ѣнтреѣѣнѣeazѣ фоѣз ѣн foлосѣлѣ лорѣ do-mestѣкѣ

Фоѣзлѣ este баса шѣ елѣментѣлѣ арѣѣ кѣ-лѣнарѣеѣ. Даѣ, нѣ нѣмѣ а вѣкѣтѣрѣеѣ, чѣ шѣ а лабораторѣѣлѣ хѣмѣкѣ. Кѣндѣ хѣмѣстѣлѣ арѣ трѣ-вѣѣнѣѣ а ѣнтродѣѣе оарѣшѣ-карѣ прочѣсѣ хѣмѣкѣ, нѣ поате сѣ ѣнѣеанѣ маѣ нѣмѣкѣ ѣѣрѣ аѣстопрѣлѣ фоѣзлѣ. Фоѣзлѣ desлѣагѣ шѣ моаѣе, фоѣзлѣ ком-бѣнѣ шѣ desнарѣе елѣментѣле. ѣнтр'знѣ кѣвѣнтѣ фоѣзлѣ este самсарѣлѣ чѣлѣ маѣ актѣнѣ алѣ на-тѣрѣеѣ. Даѣ ѣнтрокѣмѣ кѣ лѣкрѣрѣле карѣ се чѣре ѣн лабораторѣѣлѣ хѣмѣкѣ, се чѣре шѣ ѣн вѣкѣтѣрѣеѣ; кѣчѣ шѣ аѣоло се чѣре desлѣагѣрѣ шѣ комбѣна-ѣѣнѣ snре а skoate dѣн материалѣрѣле врѣте але натѣрѣеѣ, алѣментѣ сѣѣѣлѣнтѣ нѣнтрѣ organѣsmѣлѣ (корѣнѣлѣ) нострѣ. Аша ѣар, врѣндѣ а ворѣѣ чѣва desнре арѣа кѣлѣнарѣ, о сѣ не ѣѣe пѣрмѣсѣ d'a ворѣѣ маѣ nainte чѣва desнре metoda ѣаѣерѣеѣ фоѣзлѣ ѣн вѣкѣтѣрѣеѣле нострѣ.

Тоѣѣ фоѣзлѣ este рѣсѣлатѣлѣ знѣѣ прочѣсѣѣ хѣмѣкѣ, адѣкѣ а арѣдѣрѣеѣ саѣ комбѣнѣсѣѣнѣеѣ. Аѣешѣтѣ прочѣсѣѣ konsѣstѣ ѣн комбѣнаѣѣѣнеа елѣментѣлорѣ ѣнфламаѣбѣле (аѣрѣнзѣтоарѣе) адѣкѣ а гасѣлѣѣ Carbon шѣ Hydrogen кѣ Oxigen. Прѣпн аѣрѣндеѣа аѣештѣрѣѣ rase, есе фѣноменѣлѣ лѣмѣнеѣ шѣ а кѣлѣ-дѣрѣеѣ карѣ ле обѣсрвѣнѣѣ ла фоѣкѣ. Еатѣ знѣ насѣѣѣ монсѣѣ чѣe ла ѣѣкѣтѣѣ секѣлѣ нострѣ nainte се-

кѣлѣлѣѣ трѣкѣтѣѣ. Voltaire, аѣештѣ ѣенѣѣ ѣрѣантѣкѣ алѣ секѣлѣлѣѣ трѣкѣтѣѣ, пѣstemѣ сѣ зѣѣемѣ, рѣпрѣ-зѣntатѣлѣлѣ аѣештѣѣ секѣлѣлѣ, зѣѣе ѣндеѣа: Амѣ врѣтѣѣ сѣ мѣ окѣпѣ кѣ стѣдѣѣлѣ шѣѣнѣѣлорѣѣ натѣрѣеѣ, аша даѣр м'amѣ ашеѣатѣ naintea sobeѣ, амѣ ѣн-ѣенѣтѣѣ сѣ stѣdѣeѣѣѣ чѣe este foѣкѣ шѣ de чѣ арѣде лѣмнѣле не ватрѣ? Miamѣ ѣѣтѣтѣѣ канѣ мѣлѣѣ шѣ ѣн zadarѣѣ шѣ не зрѣмѣ m'amѣ лѣsатѣ de toate stѣ-дѣѣle натѣрѣеѣ". Аѣеа чѣ еѣа naintea знѣѣ се-кѣлѣ о прѣблѣмѣ desѣкѣрѣанѣntѣ нѣнтрѣ знѣ Vol-taire, este акѣмѣ лѣкрѣ чѣлѣ маѣ lesne de еs-пѣлѣкатѣѣ нѣнтрѣ орѣ-ѣе елѣвѣ dѣн skoalѣ. Еатѣ прѣгрѣсѣлѣ ѣменсѣ алѣ секѣлѣлѣѣ нострѣ карѣ, sѣѣ мѣлѣте пѣнкѣte de vedere, пѣstemѣ сѣ'лѣ нѣ-мѣмѣѣ zнѣ sekѣлѣ ѣnfokateѣ.

Даѣ ла орѣ чѣ лѣкрѣре а фоѣзлѣѣ, кон-дѣѣѣѣнеа чѣа маѣ канѣталѣ este d'a прѣкѣрѣа фо-кѣлѣѣ о комбѣнаѣѣѣне кѣ аерѣѣ. Фоѣзлѣ тѣѣатѣ de комбѣнѣкаѣѣѣнеа аерѣлѣѣ, нѣ маѣ арѣде. Даѣ ла о вѣкѣтѣрѣеѣ се чѣре шѣ о алѣ kondѣѣѣѣне; адѣкѣ кѣ кѣлѣѣтра карѣ се desвоалѣ dѣн foѣкѣ, сѣ нѣ се пѣарѣзѣ, чѣ сѣ ѣѣe ѣнтреѣѣнѣѣатѣ нѣнтрѣ ѣнѣлѣзѣрѣеа алѣментѣлорѣѣ, обѣѣкѣтеле прѣпарѣѣѣѣнѣлорѣѣ вѣкѣ-тѣрѣеѣ. Амѣndoѣѣ аѣештѣe kondѣѣѣѣnѣ, нѣ се ѣмплѣ-нѣскѣ бѣне ла ветрѣле нострѣ ordinarѣe. Ла а-ѣеастѣ ватрѣ, лѣмнѣле skѣmне лѣѣкѣрѣeazѣ шѣ флаѣтра атѣнѣе нѣмаѣ кѣ вѣрѣѣлѣѣ ѣѣмѣлорѣѣ sale ѣnfokate, не оалѣ пѣсѣѣ не ватрѣ. Ла аѣеастѣ ва-трѣ, 15 нѣнѣ ла 20 прѣчѣнтѣ de матерѣе ѣнѣлѣ-зѣтоарѣe се пѣрѣde ѣн кошѣ, de лѣпса знѣѣѣ тра-ѣерѣѣ пѣрѣфѣкѣte а аерѣлѣѣ шѣ ѣн лоѣкѣлѣ кѣлѣѣрѣеѣ, есе ѣѣмѣѣ мѣлѣѣ; кѣчѣѣ ѣѣмѣлѣ нѣ е алѣѣ нѣмѣкѣ de кѣѣтѣ пѣрѣѣѣелѣе корпѣрѣлорѣѣ ѣнфламаѣбѣле не арѣse бѣне de лѣпса аерѣлѣѣ; кѣ кѣѣтѣ о ватрѣ skoate маѣ мѣлѣѣ ѣѣмѣѣ, кѣ атѣѣѣ desвоалѣ маѣ пѣѣѣнѣѣ кѣлѣѣѣрѣѣ шѣ кѣ атѣѣѣ este маѣ нѣпѣрѣфѣкѣтѣ. Кошѣлѣ este знѣ хоѣѣ; елѣ ѣѣрѣ de ла поѣѣ о кѣѣѣѣѣме de лѣмнѣe, адѣкѣ de матерѣе ѣнфламаѣбѣлѣ шѣ о адѣѣѣ ѣн аерѣѣ ѣн forma de ѣѣмѣѣ de карѣ нѣме-неа n'арѣ нѣчѣѣ знѣѣ foлосѣѣ; кѣ кѣѣтѣ знѣѣ кошѣѣ skoate маѣ мѣлѣѣ ѣѣмѣѣ, кѣ атѣѣѣ este маѣ mare хоѣѣѣ шѣ кѣ атѣѣѣ арѣхѣтѣкѣлѣѣ еѣа маѣ ѣgnorantѣѣ, кѣ а ѣнтродѣсѣѣ zнѣѣ асѣмѣнеа хоѣѣѣ ѣн kasele нострѣ.

Аѣарѣ d'аѣеастѣ пѣрѣдѣре, сѣ пѣрѣde шѣ алѣ 40 саѣ 50 прѣчѣнтѣ кѣлѣѣрѣѣ прѣпн колоана de аерѣлѣѣ kалѣѣ карѣ трѣѣе прѣпн кошѣѣ ѣѣрѣ de нѣчѣѣ zнѣѣ foлосѣѣ нѣнтрѣ оаѣеле de вѣкѣтѣрѣеѣ. Аша

dar, din totă materială rămasă, adică din totă lemna rămasă, rămâne numai douăzeci procente întrebunătate în folosul băcăriei. Mașinile ce se zice nemșete (mașina de economie) sîntă ceva mai bune; însă mi aiți tablăle de feră sîntă kindă se încălzesc, îngrite o cătădime mare de căldură nefolositoare (celă puțină vara) pentru băcărie. Pe lingă aceasta, este mi o altă neconviență în băcărie ca mașină de feră; adică că fack totă-d'asna în băcărie o căldură nespusă, nesportabilă vara pentru omă mi nefolositoare niči odată pentru băcărie. Căci la ferărea băcărie, nu trebuie niči odată o căldură mai mare de cîtă de 80° R; dacă căldură e mai mare, atunci skimă în stare de vaporă să gaze o mătădime de particule nutritive ale alimentelor mi în locă că toate băcărie să vie pe masă, o mare parte dintr'însele rămîne în băcărie zborindă acolo în forme de gaze invizibile, însă foarte simțitoare pentru nasă; de aceea avem în băcărie noastre totă-d'asna odoare așa de puțină plăcută.

Să nu mi imagine ceva că aceste chestiuni sîntă niște bagatele. Nu mi ignoranța poate să mi înkinziască că o pierdere în căldură, nu e nimic; căldură se cămpără că bană skimă; dacă în băcărie noastre se pierde mătă căldură, e totmai ca kindă pădure noastre ară fi îngărite mi amă pierde în toate zilele do, trei săptămîni. Cine vrea să știe k'o cumă îngărite? Așa nu trebuie să aiți niminea o băcărie, ca să zică așa, îngărite, unde se pierde mătă căldură. Apoi chestiunea despre piscină căldură, nu se raportează numai la economia individuală a indivizilor, ci mi la economia populației mi chiară la economia nației pentru totă țară omenească. Dacă nu vomă lua seama a introduce o țiere regulată a pășunilor, că timpă, pășunile rămînă se voră săfiră mi globăle noastre va fi amenințată de calamitatea

care a prevăzută o țară mi Byron în căldură sa poezie intitulată „*Intensivă rămasă*.”

Amă văzută mai susă că e peste puțină d'a să căldură în oalele desicte sîntă la un gradă mai mătă de cîtă 80° R, adică păcărele ferărei; dar sîntă niște băcărie care ceră o căldură mai mare de cîtă 80° R. Așa s. e. carne de vacă, mazăre, bobă, fasolea mi keară kart. fi se moaie mi se feră mai bine într' o căldură mai mare de cîtă 80° R. unde căldură skimă apă în vaporă. Este dar învederată, că e mai folositoră pentru aceste băcărie ale feră în oale încă unde prisosă căldură peste păcărele ferărei (80° R) va fi întrebunată pentru producția vaporă de apă care, desvolată-se în oala încă, va apăsa asupra materiloră compinse în oală mi le va moaie încă mai bine. Asemenea oale sîntă într'adevără de mătă introduse în băcărie engleze, franceze mi germane. Asemenea oale se numescă *Digestore* să oalele mi *Papini* mi sîntă în stare a moaie keară mi oase.

Îmbrățțirea cea mai mare care ară fi trebuită introduse în băcărie noastre, trebuie să se raporte la îmbrățțirea materială rămasă. Folosul forță de ardere mătă să puțină complete a gazeloră aprinzătoare; dar kindă ardemă lemna în băcărie, puțină kindă se desvolat gaze lemna, gazele ară emită mi a furtă prin coșă. Mai ne știe, kindă a rămasă țenșă din lemna, țenșă împedecă aeră să nu între mi prin ștă împedecă arderea complete a țenșei; de aceea se pierde mi în țenșă gaze inflamabile furtă folosă pentru noi. În timpă nostre, ună inițieră de la Berlin anume *Elsner*, a găsită o metodă d'a arde în băcărie nu lemne, ci gază cărată; fiindă că este învederată că dacă în locă d'a aștenta puțină kindă se va desvolta gaze inflamabile din lemna, întrebunată gaze răta, atunci nepermiteă vomă kintira mătă în timpă mi în materie rămasă. (Va știa.)

Анотация.

Редакция жернала *Isis* сак *Natura*, интиндеазă притр'ачеа са ачесті жернала инчезеазă кă инчезеазă епăлі 1860. Казеле ачестей инчезі, редакторялă poate кă ле ва арта ін

нэтрелă челă дэне ште, адік 48 алă ачесті анă. D. абонант каре п'ащ пэлітă абонантэлă ничи пінэ акэм, сінтă рэгаці ка сă фак челă puțină акэм даторіеа лорă. Редакторялă